

apocalyptic cinema, but especially *The Philosophers*, in which philosophy students are invited to perform a thought experiment: they have to decide who of them, and why, must survive a nuclear war. Only when the experiment and the idea of suicide completely displaces reality do we understand that “we let ourselves be led by what we feel, and not by real facts. And that means that weak minds are easy to manipulate and to influence by arguments presented with zeal, even if in reality these are very bad or completely erroneous ideas” (ibid.: 101). Manolache offers varying interpretations of this film through a creative application of the ideas of Cioran, Lyotard, Arendt, but the single guiding thread of her interpretation is that the very idea of the credibility of the apocalypse originates not from the approaching end of life, but from the acceptance of the manipulative “visual clues” for a sort of dooming eschatology. In the film, political philosophy works with the tools of cinematic aesthetics, visually expressing the inner collisions of the characters.

The monograph *Political Philosophy in Motion *.mkv* by Viorella Manolache, a young researcher at the Ion Brătianu Institute of Political Science and International Relations in Bucharest, is a remarkable phenomenon in world philosophical literature. It is a very original interdisciplinary work that can be placed simultaneously in the domains of political philosophy, philosophy of cinema, aesthetic theory, poststructuralism, etc., but persistently eludes its ultimate classification under a particular scientific field or tradition, and avoids sending a prescriptive message to readers.

ХРИСТО ХРИСТОВ

ЧОВЕШКОТО ТЯЛО КАТО ИЗРАЗИТЕЛ НА ИДЕЯТА ЗА ЛИЧНА НЕПРИКОСНОВЕНОСТ

През 1533 г. в Парижкия университет пристига от Льовен един млад студент по медицина на име Андриес ван Везел, който се захваща да изучава теориите на Гален за строежа на човешкото тяло под ръководството на известния доктор по медицина Жак Дюбоа. Младият човек трескаво изучава началата на анатомията като наука, търсец знания, които да бъдат получени посредством опитни наблюдения, но не и с четене на стари книги, като за целта прекарвал дълго в разглеждането на костите на покойниците, запазени в костниците на Гробището на невинните. Този млад студент по медицина през 1541 г. ще разкрие, че книгите на Гален по анатомия почиват на резултати, получени при дисекции на маймуни, и поради това съдържат много неточности. Същият ще се захване да изготвя първите атласи по анатомия, ползвайки услугите на редица художници по време на учебни дисекции на труповете на екзекутирани престъпници, за да издаде съчинение за строежа на човешкото тяло в седем тома в 1543 г., озаглавено *De humani corporis fabrica*. Този неспокоен, критичен и феноменално любознателен човек, умиращ при завръщането си от Йерусалим, където е бил на поклонение в Светите земи, остава известен в историята като Андреас Везалий, ба-

щата на съвременната анатомия, която разглежда човешкото тяло като обект за изследване, но не и като табуизирана реалия, недосегаема за взора на учения. Останалото го знаем. Възникващите национални държави през ранната модерна епоха са се развивали институционално на базата именно на тази идея за овладяна и регулирана човешка телесност в сферите на правото, администрацията и науката. Новата история на гражданското право ни предоставя добри илюстрации относно подобно твърдение. Това, което може да бъде добавено, е фактът, че рядко се появяват изследвания относно тази история на регулацията на човешката телесност, изследвания, които разглеждат феномена през призмата на едно интердисциплинарно взаимодействие между областите на правото, социологията, медицината и етиката. Предполагам, че мнозина биха си помислили за Мишел Фуко и неговото тритомно изследване *История на сексуалността*, което ни доказва, че френският философ наистина е автор на критическа история на модерността. Нека обаче помислим още малко... Има ли други, по-нови изследвания, свързани с темата? Задължително е да се отбележи, че всички, които проявяват интерес, трябва да прочетат ***Човешкото тяло между въплътеността и конвенцията. Съвременни перспективи*** на Стоян Ставру, издадена от ИК „Сиела“ през 2016. Авторът е добре познат на всички, които се запознават с всяко ново издание от поредицата на ИК „Сиела“ „Предизвикай правото!“, но и за една далеч по-широка публика. Д-р Ставру се откроява като скрупулъозен специалист в областта на вещното и семейното право, както и като един млад новатор при оформянето на облика на биоетиката и биоправото в България. В този ред на мисли единствено мога да добавя, че неговата монография за епистемологическите и правни измерения на човешкото тяло като специфична културна, а не просто природна реалия представлява сериозен опит да се осмисли модусът на човешкото битие като битие на физическо лице в гражданскоправен смисъл, но и като битие на познаващия и волеви субект в един философски феноменологичен аспект. Да, това е съчинение на юрист и философ, две фигури, които традиционно се намират в положение на война още в годините на пълчивата младост в университета. Д-р Ставру като автор съчетава и примирява тези две начала, за да ни предостави съчинение, което картографира криволическите пътища през полетата на епистемологията, невропатологията и правото, за да може всеки, дръзнал да тръгне по очертания от него маршрут, да получи свое разбиране относно един вечно отворен въпрос за човешкото тяло като изразител на идеята за лична неприкосновеност, но и като предмет на правно регулиране от страна на тромави бюрократични механизми. Д-р Ставру е добър картограф на този интелектуален ландшафт, но и твърде любезен водач за читателя. Поради тази причина не трябва да губя ценното ви време, защото това е книга, която трябва да прочетем, за да разберем защо може в България да се мисли много по-ерудирано относно правното регулиране на човешката телесност с философски подходи, като в същото време това е интересно даже за онези юристи, които нямат време да

разгърнат някоя прашасала философска енциклопедия, за да прочетат статията за понятието „феноменология“.

КИРИЛ ПОПОВ

В ЗАВРЪЩАНЕ НА ТРАДИЦИОННАТА ЦЕННОСТНА СИСТЕМА

И в областта на литературата и литературната критика като изкуство има запомнящи се истини, минаващи през фактите или през своята трансформация и осмислящото ги съзнание, които запомняме като универсално значими. На зададен ѝ въпрос как се е борила срещу зоилите, Елисавета Багряна отвръща – с повече труд и творчество. Другата истина е в практиката на флагмана на българската критика Владимир Василев, превърнал „Златорог“ в надежден творчески заслон за талантливите, а в недостъпна крепост за бездарните, запазил деликатна мярка при всяко възможно възражение. Позоваването на по-сетнешни имена и книги доказва двете истини. Сред тях е отдавна познатият в българските арт среди Владимир Щумелов, автор с впечатляваща култура, темпераментна литературна критичност и художествен вкус, с който мъчно се правят компромиси. Творец на персуазивна критика, този неуморим и неостаряващ литературен анализатор и съдник има за свое кредото на Плиний Млади в трета глава от неговите писма: „Няма толкова лоша книга, която да не съдържа нищо добро“.

Вече с пета критическа книга – **„Ще чакам дъгата“ (Литературна критика, интервюта, етюди. Редактор д-р Радка Пенчева. София: Издателство „Libra Skorp“, 2017), Владимир Щумелов** съдейства за оздравяването и завръщането на българската литература към традиционната ценностна система. Новата книга на ерудирия критик с 62 заглавия, от които 15 за преводна литература; 2 интервюта и четири етюда, е обявена с аурата на обнадеждаването и на оптимистичното самосъзнание на автора за литературата „като източник на вдъхновение, форма и начин на живот“, „преминаване през дъгата, за да получим небесната защита“. Изпълнена с вътрешни цитати и артистични зигзаги на мисълта, книгата няма претенциите да е монографично езиково-стилово изследване, но тази насоченост провокира авторското разбиране на стилистиката в широките граници на прецизирано езиково общуване и функционална употреба на художествено-полемични средства, на многозначност – еквивалент на яснота, пълнота и остроумие.

До умението да подчинява критичния процес на работа до философията, до всички области на живота, достъпни за разума, Владимир Щумелов достига след дългогодишна практика на университетски преподавател, главен редактор на вестник за литература и изкуство, на фундаменталния Алманах „Света гора“, автор на значителен брой книги и медиаторски изяви. Оперативен и продуктивен писател, този критик никога не пише по настроение и знае отлично, че критическият анализ и оценка се изливат след премисляне, а не спонтанно и на един дъх.